
Reactie VOS/ABB op de Onderzoekskaders PO, SO en VO 2017

Ter internetconsultatie wordt het Onderzoekskader 2017 voorgelegd. Bij de consultatie wordt het volgende gemeld:

“De waarderingskaders die eind 2015 ter consultatie zijn voorgelegd maken integraal deel uit van de Onderzoekskaders. De toen gemaakte opmerkingen zijn nog niet verwerkt in deze versie.”

De gepubliceerde reacties getuigden volgens ons van fundamentele kritiek. Deze reacties waren onder meer gericht op de niet-genoegzame verwerking in de sectorale waarderingskaders van het wetsvoorstel van de Tweede Kamerleden Bisschop (SGP) en Van Meenen (D66) tot een meer doeltreffender regeling van onderwijstoezicht.

Die reactie is nu weer te stellen. Juist de scheiding tussen het toezicht op de uitvoering van deugdelijkheidseisen en op overige aspecten van kwaliteit moet voor scholen kristalhelder zijn. Dat was bij de voorgestelde waarderingskaders nog niet duidelijk (genoeg). Ook nu is dat terug te zien in het voorgestelde toezichtkader. Graag herhalen wij dan ook onze reactie ten aanzien van de waarderingskaders (zie bijlage).

Wat ons bijvoorbeeld opvalt is de ‘beoordeling’ die wordt uitgesproken over overige aspecten van kwaliteit, die door de inspectie bedoeld zijn als stimulans. Het gaat hier om de thema’s die niet voldoen aan de deugdelijkheidseisen. Door de wijze waarop het nu beschreven is, kan het een eigen leven gaan leiden. Die thema’s staan cursief in het waarderingskader en geven geen oordeel, maar benoemen het wel als ‘goed’, ‘voldoende’ of ‘kan beter’. Het zal voor scholen heel moeilijk waarneembaar zijn dat dit geen oordeel betreft, maar een stimulans. Juist dit verschil dient genoegzaam duidelijk te zijn voor scholen en dus ook in het toezicht- en waarderingskader. We voorzien dat scholen er meer bij gebaat zijn als dit niet beoordeeld wordt op de hier voorgestelde wijze, maar wanneer er adviezen op worden gegeven, dus zónder de oordelen ‘goed’, ‘voldoende’ of ‘kan beter’.

Graag willen we ook (weer) benadrukken dat het oordeel op bestuursniveau ter zake de kwaliteitszorg en ambitie niet passend is vanuit de deugdelijkheidseisen. De scholen worden daarop reeds beoordeeld en daar zal een schoolbestuur op anticiperen. Hoe een bestuur dat doet en of dat op een goede en gedegen wijze gebeurt, is ter beoordeling aan de intern toezichthouder. Dat is een van diens belangrijke taken. Het past niet dat de Inspectie van het Onderwijs op de stoel van de intern toezichthouder gaat zitten.

VOS/ABB geeft als reactie om eerst de reacties ter zake de waarderingskaders ter harte te nemen en te verwerken en vervolgens op basis daarvan opnieuw de onderzoekskaders per sector ter consultatie voor te leggen. Belangrijk punt daarbij is een (nog) duidelijkere scheiding in de toepassing van het toezicht ter zake de deugdelijkheidseisen, dan wel de overige aspecten van kwaliteit.

BIJLAGE:

Reactie VOS/ABB op de Sectorale waarderingskaders PO/SO/VO 2017

In de regelingen wordt al snel verwezen naar het reeds in de Tweede Kamer aangenomen wetsvoorstel tot een meer doeltreffender regeling van onderwijstoezicht. VOS/ABB heeft zich na een vroegtijdige kritische kanttekening inmiddels duidelijk achter het voorstel geschaard. Graag beginnen we met een citaat van de heer Bisschop (SGP) als één van de indieners van het wetsvoorstel:

“De inspectie houdt de verantwoordelijkheid om de kwaliteit van het onderwijs over de volle breedte te stimuleren. Maar dat is niet allemaal onderdeel van het toezicht. De inspectie moet er dus voor zorgen dat zij alleen in het kader van het toezicht ook beoordeelt, oordelen uitspreekt, normerende uitspraken doet. Die moeten dus altijd gebaseerd zijn op de deugdelijkheidseisen. Alleen dan kan de inspectie aangeven waarin de school fundamenteel tekortschiet. Buiten de sfeer van het toezicht op de deugdelijkheidseisen moet het voor scholen volstrekt duidelijk zijn dat het gaat om inzichten en adviezen van de inspectie, waarvan de school desgewenst kan afwijken zonder dat dat tot sancties leidt”.

De regelingen gaan in hun inleidende paragrafen goed in op het onderscheid dat Bisschop hiervoor maakt. Getracht is te komen tot een helder overzicht waarbij duidelijk is wat wel onder de deugdelijkheidseisen valt en wat daar buiten valt, in lijn met voormeld wetsvoorstel.

Wanneer er gekeken wordt naar de waarderingskaders zelf, uitgewerkt in de standaarden met elk een eigen uitwerking en verantwoording, dan wordt een beeld van het voorgestelde toekomstig toezicht geschetst dat goed te begrijpen is voor de onderwijsprofessional, zoals onze leden: de schoolbesturen. Echter, het onderscheid tussen deugdelijkheidseisen of inspectiewensen is dan in die uitwerking en verantwoording zelf niet altijd duidelijk terug te herkennen. Niet duidelijk is of de Inspectie dan ten aanzien van een deel van de betreffende standaard kan oordelen (op basis van de deugdelijkheidseisen) of slechts kan stimuleren en adviseren. Door opname van een wettelijke bepaling bij de verantwoording wordt niet genoegzaam duidelijk onderscheid gemaakt of ter zake die betreffende standaard dit al dan niet, geheel of ten dele, onder de deugdelijkheidseisen valt.

Bij alle 17 standaarden staat onder het kopje verantwoording een wettelijke bepaling benoemd. Gegeven de uitleg in de inleiding van de regelingen zou die wettelijke bepaling alleen al impliceren dat de standaard bestaat uit deugdelijkheidseisen. Onder de kopjes uitwerking en verantwoording vloeien de deugdelijkheidseisen en bijkomende wensen nog teveel ineen. De aanzet is goed, maar heeft nog een andere onderscheidingslag.

Ter zake het bestuurstoezicht willen we nog benadrukken dat uit de standaarden naar voren lijkt te komen dat de inspectie ook inhoudelijk kwaliteitsoordelen zal (willen) geven aan de lichamen van het bevoegd gezag; het dagelijks bestuur en de intern toezichthouder. Wij zijn van mening dat de inspectie daarmee een stap te ver zet en zo expliciteert waarom er duidelijker in de waarderingskaders en dus ook in de standaarden een onderscheid gemaakt moet worden tussen de deugdelijkheidseisen en bijkomende wensen. Die wensen mogen geen oordeel opleveren! Op de hier voorgestelde wijze wil de extern toezichthouder (inspectie) graag de mogelijkheid om op de stoel van de intern toezichthouder te gaan zitten. Dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn.

Bij het toezicht ten aanzien van de nakoming van die deugdelijkheidseisen door het schoolbestuur, kan de inspectie dat schoolbestuur stimuleren ten aanzien van de kwaliteitssturing door het bestuur.

VOS/ABB – Woerden, 24 december 2015

VOS/ABB – Woerden, 29 februari 2016